

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון
יחד בסיפור הישראלי

ערך ההתיישבות ביישובי הספר מערך שיעור לתיכון

משך פעילות: 45 דק'

מטרה: היכרות בחשיבות ההתיישבות בגבולות המדינה באמצעות הנאום המכונן של משה דיין.

עם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", בטבח המזעזע בשמחת תורה, הציבור הישראלי נחשף בעוצמה לאתגרי ההתיישבות בגבולות המדינה, בדרום, "בעוטף עזה", בצפון ובגזרת איו"ש.

אחד מערכי הציונות הוא ההתיישבות ביישובי הספר, בגבולות המדינה, "במקום בו תחרוש המחרשה היהודית את התלם האחרון שם יעבור גבולנו". מצוטט יוסף טרומפלדור.

ואכן תלם סימן את גבולה הדרומי של מדינת ישראל הצעירה בקיבוץ נחל עוז בשנת 1956.

מהלך הפעילות:

1. רקע היסטורי לנאום ההספד של הרמטכ"ל משה דיין
2. מי היה משה דיין?
3. השמעת ההספד / קריאתו (נספח להדפסה)

4. דיון:

- אלו ערכי ציונות דיין מדגיש בנאומו?
(מדינת ישראל כמקלט לעם היהודי, מקום בטוח לעם ישראל שבו אנו אחראים לגורלנו וחובתנו להגן על עצמנו)
- משה דיין בוחר על קברו הטרי של רבש"ץ נחל עוז לחדד את החובה והזכות שיש לתושבי מדינת ישראל שלא היו לדורות הקודמים.
מה היא החובה ומה היא הזכות?
- "איך עצמנו עינינו מלהסתכל נכוחה בגורלנו, מלראות את ייעוד דורנו במלוא אכזריותו?" למה דיין מתכוון?
- "דור התנחלות אנו, ובלי כובע הפלדה ולוע התותח לא נוכל לטעת עץ ולבנות בית"
מהו מתנחל בעיני דיין?

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- ☒ מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

ערך ההתיישבות ביישובי הספר מערך שיעור לתיכון

5. דיון להרחבה:

“אל נא נטיח היום האשמות על הרוצחים. מה לנו כי נטען על שנאתם העזה אלינו? שמונה שנים הינם יושבים במחנות הפליטים אשר בעזה, ולמול עיניהם אנו הופכים לנו לנחלה את האדמה והכפרים בהם ישבו הם ואבותיהם.”
זהו קטע מתוך ההספד שדיין כתב אך בחר לא להקריא. מדוע לדעתכם בחר לא להקריא אותו? מה דעתכם על האמירה של דיין?

6. **איסוף:** דיין מדגיש את היותה של מדינת ישראל מקלט לעם היהודי ושעלינו לא לעצום עיניים, לעמוד על המשמר ולהגן על חיינו משום שאנו מוקפים באויבים שרוצים להשמידנו.

- אלו עוד ערכים ציוניים ויהודים מצדיקים את מדינת ישראל והקמת יישובים בספר בנוסף למקלט הבטוח לעם היהודי?
- מה עדיף לדעתכם? לבנות יישובים צמוד לגבול או להקים רצועת ביטחון מסביב לגבולות?

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- ☑ מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

ערך ההתיישבות ביישובי הספר מערך שיעור לתיכון

רקע היסטורי:

במחצית הראשונה של שנות ה-50 היו מעשי הגנבה, ההצתה, החבלה והרצח שבוצעו על ידי מסתננים פלסטינים (פְּדֵאיון) לתופעה יומיומית. החדירות מעבר לגבולות ישראל התבצעו בעיקר מרצועת עזה ומהגדה המערבית והביאו לשורת פעולות תגמול מצד ישראל. באביב 1956 התחממה גזרת רצועת עזה לאחר שהפדאיון, שנהנו מתמיכת צבא מצרים, ששלט ברצועת עזה, ביצעו שורת פעולות טרור וצה"ל הגיב בהפגזה כבדה על עזה.

קיבוץ נחל עוז (היאחזות הנח"ל הראשונה שהוקמה במדינה ישראל) שוכן סמוך לגבול ישראל - רצועת עזה. בל"ג בעומר 29 באפריל 1956, היו אמורות להיערך ארבע חתונות של זוגות מגרעין הקיבוץ בערבו של יום. באותו בוקר הגיע הרבש"ץ (רכז הבטחון האזורי), רועי רוטברג, אל השדה הסמוך לגבול כדי לגרש רועים פלסטינים שירו לעבר שדות הקיבוץ. שני פלסטינים מרצועת עזה - סמל משטרה ופלאח - בחברת קצין ושני חיילים מצרים, ארבו לו, הרגו אותו ולקחו את גופתו לרצועת עזה, שם התעללו בגופה, ואף ניקרו את עיניו. גופתו של רוטברג הוחזרה בסיוע האו"ם, ולמחרת בערב נערכה בנחל עוז הלווייתו. רועי רוטברג, בן 21 במותו הותיר אישה, אמירה, ואת בנם התינוק, בועז. הרמטכ"ל משה דיין, התארח באותו ל"ג בעומר בו נרצח רוטברג, בנחל עוז, כקרובו של אחד מארבעת החתנים שעמדו להינשא באותו יום. למחרת היום ביקש לשאת הספד בהלוויה. הוא כתב את הנאום בעצמו במשך פחות משעה, ובהלוויה קרא את ההספד מן הכתב.

ההספד, שהותיר רושם עמוק על הציבור בישראל, נחשב אחד הנאומים הבולטים בהיסטוריה של מדינת ישראל, ואחד מהמסמכים אשר עיצבו את הזהות הישראלית. חצי שנה לאחר מכן, ב-29 באוקטובר 1956, יצאה ישראל למבצע קדש (מלחמת סיני). במהלך המבצע כבש צה"ל את רצועת עזה, ובתוך זמן קצר נלכדו שני החשודים ברצח ונידונו למאסר עולם.

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ר' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
 להנצחת מורשת
 גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

ערך ההתיישבות ביישובי הספר

מערך שיעור

לתיכון

מי היה משה דיין?

משה דיין (1915-1981) נולד בדגניה לאנשי העלייה השנייה, גדל בילדתו בנהלל. היה מצביא, מדינאי ואיש ציבור ישראלי. כמי שהחל כקצין בהגנה ובפלמ"ח, התקדם דיין בדרגות עד התמנותו לרמטכ"ל הרביעי של צה"ל, עליו פיקד בעת מבצע קדש. היה חבר הכנסת ושר בממשלות ישראל, שימש שר הביטחון במהלך מלחמת ששת הימים, מלחמת ההתשה ומלחמת יום הכיפורים, וכשר החוץ בממשלתו של מנחם בגין, בעת חתימת הסכם השלום עם מצרים.

דיין סימל באישיותו את טיפוס ה"צבר" - בן ההתיישבות העובדת, האוחז בידו האחת ברובה, ובשנייה במחרשה. כרמטכ"ל נתפס דיין כאחד ממעצבי רוחו ודמותו של צה"ל כצבא חזק בעל אופי התקפי ויוזם.

כשר הביטחון נתפס דיין בעיני הציבור כאחד מהאחראים לניצחון הגדול במלחמת ששת הימים, אך גם כאחראי עיקרי, לצד ראש אמ"ן אלי זעירא, למחדל במלחמת יום הכיפורים, וכמידת ההערצה שחש הציבור כלפיו לפני המלחמה - כך הייתה עוצמת משבר האמון כלפיו בתקופה שלאחריה. דיין שאף להתגבר על המשבר, ובערוב ימיו, כשכיהן כשר החוץ, תרם מניסיונו ומכושרו המדיני והביטחוני, לעיצוב דמותו של הסכם השלום עם מצרים. דיין האיש, תפיסתו המדינית והביטחונית, חייו האישיים הסוערים ואישיותו יוצאת הדופן והשנויה במחלוקת, היו בעלי השפעה רבה על מדינת ישראל בשלושת העשורים הראשונים לקיומה.

(מתוך ויקפדיה)

מרכז המבקרים בניצן

 ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org
מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

ערך ההתיישבות ביישובי הספר

מערך שיעור

לתיכון

נאום ההספד של הרמטכ"ל משה דיין בהלווייתו של רועי רוטברג:

אתמול עם בוקר נרצח רועי. השקט של בוקר האביב סנוורו, ולא ראה את האורבים לנפשו על קו התלם. לא מהערבים אשר בעזה, כי אם מעצמנו נבקש את דמו של רועי. איך עצמנו עינינו מלהסתכל נכוחה בגורלנו, מלראות את ייעוד דורנו במלוא אכזריותו? הנשכח מאיתנו כי קבוצת נערים זו, היושבת בנחל עוז, נושאת על כתפיה את שערי עזה הכבדים, שערים אשר מעברם מצטופפים מאות אלפי עיניים וידיים המתפללות לחולשתנו כי תבוא, כדי שיוכלו לקרענו לגזרים - השכחנו זאת? הן אנו יודעים, כי על מנת שתגוע התקווה להשמידנו חייבים אנו להיות, בוקר וערב, מזוינים וערוכים.

דור התנחלות אנו, ובלי כובע הפלדה ולוע התותח לא נוכל לטעת עץ ולבנות בית. לילדינו לא יהיו חיים אם לא נחפור מקלטים, ובלי גדר תיל ומקלע לא נוכל לסלול דרך ולקדוח מים. מיליוני היהודים, אשר הושמדו באין להם ארץ, צופים אלינו מאפר ההיסטוריה הישראלית ומצווים עלינו להתנחל ולקומם ארץ לעמנו. אך מעבר לתלם הגבול גואה ים של שנהא ומאוויי נקם, המצפה ליום בו תקה השלווה את דריכותנו, ליום בו נאזין לשגרירי הצביעות המתנכלת, הקוראים לנו להניח את נשקנו. אלינו ורק אלינו זועקים דמי רועי וגופו השסוע. על שאָלף נָדרנו כי דמנו לא ייגר לשווא - ואתמול שוב נתפתינו, האזנו והאמנו. את חשבוננו עם עצמנו נעשה היום. אל נירתע מלראות את המשטמה המלווה וממלאת חיי מאות אלפי ערבים, היושבים ומצפים לָרגע בו תוכל ידם להשיג את דמנו. אל נסב את עינינו פן תחלש ידנו. זו גזרת דורנו; זו ברירת חיינו - להיות נכונים וחמושים חזקים ונוקשים, או כי תישמט מאגרופנו החרב - וייכרתו חיינו.

רועי רוטברג, הנער הבלונדיני אשר הלך מתל אביב לבנות ביתו בשערי עזה, להיות חומה לנו. רועי - האור שבלבו עיוור את עיניו, ולא ראה את בָרֶק המאכלת. הערגה לשלום החרישה את אוזניו, ולא שמע את קול הרצח האורב. כבדו שערי עזה מכתפיו ויוכלו לו.

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

